

ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

УДК 336.025

Герасимюк П.В.

аспірант кафедри фінансів
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана

ЕФЕКТ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ: ПОНЯТТЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ

У статті досліджено поняття ефекту митної політики як засобу оцінювання реалізації завдань митної політики за рахунок здійснення митної справи з метою забезпечення сталого розвитку національної економіки. Визначено роль митного ефекту в системі реалізації митної політики. Запропоновано підходи до класифікації ефектів митної політики.

Ключові слова: митна політика, митна справа, ефективність, ефект митної політики, митний ефект.

В статье исследовано понятие эффекта таможенной политики как инструмента оценивания реализации заданий таможенной политики за счет осуществления таможенного дела с целью обеспечения стабильного развития национальной экономики. Определена роль таможенного эффекта в системе реализации таможенной политики. Предложены подходы к классификации эффектов таможенной политики.

Ключевые слова: таможенная политика, таможенное дело, эффективность, эффект таможенной политики, таможенный эффект.

Definition of effect of customs policy as an instrument of evaluation of succeeding of aims of customs policy by state customs affairs for stable development of national economy is researched in the article. The role of customs effect in system of realization of customs policy is pointed out. Approaches to the classification of effects of customs policy are proposed.

Keywords: customs policy, customs affairs, effectiveness, effect of customs policy, customs effect.

Постановка проблеми. Політика держави в кожній соціально-економічній сфері має конкретну мету та завдання. Таким чином, в основу адекватного реагування на зміни, що відбуваються в митній сфері економіки, пов'язані з уніфікацією законодавства з ЄС, спрощення митного контролю, формальностей, процедур тощо, має бути покладено систему індикаторів, що у своїй сукупності відобразатимуть стан реалізації мети митної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання митної політики, митного регулювання та митної справи широко досліджені в працях таких українських науковців та практиків митної справи як, зокрема, І. Бережнюк, А. Войцещук, А. Крисоватий, А. Мазаракі, П. Пашка.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак у наукових пра-

цях, присвячених митній політиці та митній справі, досі не визначено поняття ефекту митної політики держави.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою статті є визначення поняття ефекту митної політики як інструмента оцінювання стану реалізації митної політики держави, а також розробка класифікації таких ефектів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективне впровадження будь-яких реформ, забезпечення зростання економіки країни за рахунок інтеграційних та адаптаційних процесів до міждержавних утворень здійснюються, зокрема, за рахунок своєчасного реагування на зміни основних економічно-соціальних показників. У складі таких показників стан реалізації митної політики та здійснення митної справи відіграє одну з ключових ролей з огляду

на його вплив на розвиток національного товаровиробництва.

Стратегічні орієнтири розвитку митної політики та митної справи в Україні хоча й мають суперечливий характер, проте прийняті до виконання митними органами. Проблематику оцінювання в системі запровадження стратегічного управління досліджує А. Сельський. Автор наголошує на тому, що основними компонентами стратегічного управління в процесі здійснення є стратегічне планування та оцінювання, а оцінювання розглядається як подвійний процес моніторингу й оцінки, що спрямовується на визначення певного рівня результативності та ефективності державного управління [1, с. 75].

Повністю погоджуємось з автором щодо необхідності постійного моніторингу стану реалізації певних ініціатив у рамках державного управління, зокрема митної політики. Отже, використання системи певних показників-індикаторів, що легко обчислюватимуться та піддаватимуться аналізу, дасть змогу керівникам вищої ланки митної системи адекватно реагувати на стан реалізації митної політики, отже, вирішувати, чи доводити до підлеглих конкретні задачі для подолання негативних явищ, чи вносити пропозиції органам вищого рівня щодо необхідності застосування певних дій з їхнього боку.

Підтримуємо думку А. Сельського про те, що шаблонне запровадження механізмів та інструментів стратегічного управління в органах державної влади та системі державного управління загалом не може гарантувати максимальної результативності та ефективності [1, с. 76].

Процес здійснення митної справи в рамках реалізації митної політики є типовим прикладом щодо незастосовності шаблонних показників ефективності. Наприклад, застосування системи індикативів, на нашу думку, привело до зміщення акценту митної політики від регулювальної функції до яскраво вираженої фіскальної.

Постійні заяви щодо фіскальної ефективності митної системи високопосадовців підтверджують позицію щодо зміщення вищевказаного акценту. З іншого боку, рідко можна зустріти ґрунтовний аналіз впливу митної політики на певні процеси в реальній економіці України.

Іншою цікавою думкою автора є твердження про те, що оцінка ефективності та результативності стратегічного управління залежить від урахування під час вибору певної стратегії тих факторів, що безпосередньо забезпечують

можливості для її реалізації на проектному рівні стратегування [1, с. 79].

Повертаючись до стратегій розвитку митної системи, зайвий раз наголошуємо на відсутності сьогодні деталізованої стратегії реалізації митної політики. Адже задекларовані цілі повинні мати, по-перше, однозначне визначення для уникнення маніпуляцій результатом в ході їх реалізації, по-друге, чіткі терміни реалізації, по-третє, конкретизацію ресурсної бази для їх втілення.

Вищевказані параметри стратегій дали б змогу виокремити систему показників, що автоматизовано сигналізувала би про відхилення результатів від задекларованих цілей, а тому дала б можливість реагувати на такі відхилення негайно.

Таким показником запропоновано розглянути ефект митної політики, визначення якого, а також його можливу класифікацію буде надано нижче. Варто зазначити, що нині це поняття не висвітлено у фаховій літературі та не закріплено в нормативно-правових актах.

Діяльність державного органу за принципами спрямованості є ідентичною діяльності комерційного підприємства. Відмінність в основній меті, а саме забезпечення соціально-економічних результатів в економіці для державного органу та отримання прибутку для підприємства, не породжує кардинальної різниці в підходах до організації їх діяльності на етапах реалізації та оцінювання.

Проводячи паралель, звернемося до наукової роботи Н. Балан, що аналізує вплив факторів ринкового середовища на діяльність промислових підприємств. Автор схематично представляє алгоритм прийняття рішення на основі довгострокової стратегії, а саме після визначення головної мети необхідне оцінювання зовнішніх та внутрішніх факторів, на базі яких ґрунтуватиметься стратегія. Вжиття заходів у рамках стратегії підлягатиме обов'язковому оцінюванню [2, с. 8].

Зайвий раз підтверджуємо необхідність постійного оцінювання стану реалізації стратегій, а особливо державних органів, що на меті мають досягнення соціально значимих результатів. Показники ефекту та ефективності, на нашу думку, дадуть змогу оперативним чином реагувати на незадовільні або негативні результати стану реалізації митної політики.

Поняття ефективності державного управління досліджує у своїй роботі О. Ткачова, яка

відзначає, що ефективність державного управління – це не просто співвідношення результатів і затрат, а досягнення соціально значущих результатів за суспільно виправданих затрат [3, с. 36].

Тобто результати реалізації та митної політики, зокрема, варто шукати не в стані наповненості державного бюджету, а в обсягах національного виробництва, розподілу товарів у середньостатистичному споживчому кошику на користь вітчизняних. Обмеженість оцінювання реальної картини в митній системі призводить до викривлення її призначення, що сформоване історично, а саме переважного захисту національного товаровиробника.

У своїй статті О. Ткачова аналізує ефективність переважно як багаторівневу характеристику, яка означає співвідношення між продуктом та ресурсами на його створення з огляду на результат [3, с. 32].

Погоджуємось з автором в тому, що поняття «ефективність» має переважно якісний характер, однак поняття «ефект» є більш універсальним та відображає як негативні явища, так і позитивні. Задля досягнення цілей роботи досліджуватимемо саме поняття «ефект», акцентуючи увагу на можливості його висвітлення в конкретних числах. Обчислення самого ефекту передуватиме процесу виділення загальної або секторальної ефективності стану реалізації митної політики, тому поняття «ефект» є базовим.

Однак у ході аналізу фахової літератури встановлено, що основоположними питаннями в процесі дослідження в рамках аналізу митної політики України вітчизняними науковцями виділено не ефект митної політики, а митний ризик, митний інтерес, митну безпеку та інструменти реалізації митної справи, зокрема тарифно-нетарифне регулювання, митний контроль, порядок переміщення вантажів через митний кордон. Але дослідження сукупності вищевказаних показників не дає змогу розглянути стан реалізації митної політики комплексно та зробити цей процес автоматизованим. Більш того, такий аналіз має значну складову суб'єктивної думки автора, напрацьованої внаслідок теоретичного дослідження митної проблематики або практичної діяльності в митних органах.

Найбільш фундаментальними дослідженнями в цій сфері є наукові праці І. Бережнюка, П. Пашка, в яких варто виділити віднесення ключової ролі саме поняттям митної безпеки та митного ризику.

Метою системи митної безпеки вищевказані науковці визначають досягнення усталеної, передбачуваної роботи митної системи, достатнього рівня сприяння ЗЕД у нестабільних зовнішніх та внутрішніх умовах, забезпечення зниження ризиків, а також нейтралізації ризикчинників, які безпосередньо впливають на стан реалізації [4, с. 26]. Варто зазначити, що цілі митної безпеки визначено майже ідентично складовим митної справи згідно з МКУ, а також зроблено акцент на адмініструванні митних ризиків. Митний ризик досліджено порівняно з економічним ризиком, виділено його основне завдання як ступеня визначення форм та обсягу митного контролю [5, с. 14–28]. Тобто в цих наукових працях відстежується виключно практичне митне спрямування самих понять «митна політика», «митний ризик», не досліджено повною мірою взаємозв'язок, наприклад, реального сектору економіки та стану реалізації митної політики.

Більш того, увагу приділено співвідношенню митної та зовнішньоекономічної безпеки в рамках їх реалізації шляхом досягнення митних інтересів. Але цей процес розглянуто відокремленим чином, тобто задоволення одних митних інтересів стосується митної безпеки, а інших – зовнішньоекономічних [6, с. 9–10].

Для того щоби підійти до визначення поняття «ефект митної політики» («митний ефект»), варто ще раз звернутися до цілей, які ставлять перед реалізацією самої митної політики законодавець та науковці. Законодавче бачення розглянуто в попередніх підрозділах, а науковий варіант найбільш цікавий у працях О. Коломойця, де подано комплекс співвідношень, що мають стати пріоритетами митної політики [7, с. 133].

1) Митна політика має забезпечити впровадження світових стандартів з одночасним дотриманням національних інтересів.

2) Спрощення митних процедур корелює з ефективною системою управління ризиками.

3) Сприятливе середовище для учасників зовнішньоекономічної діяльності має на меті її активізацію.

4) Оперативна робота з ризиками проводиться з метою мінімізації загроз митним та економічним інтересам держави.

Національні, митні та економічні інтереси тут слід розглядати як сталий розвиток економіки, а активізацію зовнішньоекономічної діяльності – як підвищення конкурентоспроможності

вітчизняного виробництва, що дасть змогу виводити українську продукцію всіх галузей виробництва на світові ринки.

Повертаючись до питання визначення сутності митної політики як системи забезпечення сталого розвитку економіки країни, маємо сумнів в адекватній оцінці стану її реалізації. Таким чином, об'єктивно виникає необхідність виокремлення показника, який в абсолютному та відносному вираженні здатний відобразити стан митної політики на певну дату або за певний період часу, показати її комплексну динаміку.

В економіці таку функцію надано показникам ефективності та результативності. Аналіз цих термінів у фаховій літературі дає змогу визначити, що результат більше розглядається як суто наслідок в абсолютному вимірі, а ефект – як наслідок більшою мірою в кореляції з причинно-наслідковим зв'язком, реакцією на певну дію та як саму дію.

Наприклад, О. Ткачова у своєму дослідженні розглядає різні підходи до визначення понять «результативність» і «ефективність», зокрема автор наводить позицію щодо цих понять Е. Ведунга, П. Россі та Х. Фрімена. Отже, зазначені науковці розглядають результативність як ступінь відповідності досягнутих результатів поставленій меті, а ефективність – як погодження використаних засобів і результатів з поставленою метою [3, с. 31].

Отже, економічне поняття «результат» (від лат. *“resultatus”* – «відображений») слід розглядати як вихід системи, її вплив на зовнішню сферу, підсумок, продукт діяльності [8, с. 1007].

Таким чином, загалом ефект (від лат. *“effectus”* – «виконання», «дія») – це результат, наслідок будь-яких причин, дій [9, с. 1556]. В економічному тлумаченні ефект варто розглядати як досягнутий результат у різних формах вияву, зокрема матеріальній, грошовій, просуванні по службі, соціальній [10, с. 216].

Поняття «ефект» дає змогу аналізувати явище не як закінчену дію, що більше відноситься до поняття «результат», а як наслідок самої дії, її вплив на інше соціально-економічне явище, як реакцію певної системи на дію визначених чинників тощо.

Більш того, поняття «результат» націлене на позитивну оцінку, тоді як «ефект» може бути як позитивним, так і негативним, що дасть змогу оцінювати стан реалізації митної політики та її підсистем повною мірою.

Поняття «ефект митної політики» на даному етапі розвитку економіки країни та згідно з вибраним зовнішньополітичним вектором має охопити такі складові:

1) розвиток національного виробництва у співвідношенні з лібералізацією зовнішньоекономічної діяльності;

2) спрощення форм, методів та обсягів тарифно-нетарифного регулювання та митного контролю товарів, що переміщуються через митний кордон, у співвідношенні з ефективним застосуванням системи управління ризиками задля недопущення втрат державного бюджету.

Інтеграційні процеси до ЄС передбачають наближення законодавства України до європейського та поступову ліквідацію бар'єрів зовнішньої торгівлі як для українських підприємств, так і для європейських. Одночасно тарифні та нетарифні обмеження загалом відіграють протекціоністську роль для національного виробника. Ці обмеження знижуватимуться впродовж перехідного періоду інтеграції України до повного їх ліквідування. Обсяги та форми митного контролю також підлягатимуть спрощенню на противагу використанню системи управління ризиками та переорієнтації на контроль за дотриманням митного законодавства після випуску товарів у вільний обіг.

Саме перехідний період передбачає високі загрози як для функціонування господарського комплексу країни, так і для її бюджету. Пропонований показник «ефект митної політики» має відображати регульовальну спроможність вжитих заходів у рамках здійснення митної політики, а також рівень реалізації фіскального потенціалу, що є переважним сьогодні, а тому не може не оцінюватись і не досліджуватись.

Таким чином, за основу для визначення поняття «ефект митної політики» варто взяти таке трактування митної політики: взаємопов'язаність стану здійснення митної справи та ступеня розвитку національної економіки.

Отже, ефект митної політики (митний ефект) – це вплив (результат) конкретних заходів здійснення митної справи на забезпечення розвитку національного товаровиробника.

Таким чином, відійшовши від трактування митної політики як інструмента формування дохідної частини державного бюджету, робимо акцент саме на її впливі на національну економіку, розширивши такий вплив від державної системи перерозподілу доходів до реального сектору національної економіки.

Ефект митної політики є поняттям динамічним, що в кожний проміжок часу може змінювати своє значення як кількісно, так і якісно. Цей факт пояснюється кореляцією митних ефектів з конкретними завданнями митної політики, що мають визначатися в рамках стратегії, що визначатиме митну політику держави.

Якщо логічно відобразити взаємопов'язаність основоположних понять у системі реалізації митної політики, то отримаємо таку схему (рис. 1).

Логіку взаємозв'язку наведено у формі кола для зручності сприйняття, однак загалом цей процес однозначно матиме висхідний характер. Цей факт пояснюється тим, що національна економіка для сталого розвитку, згідно із загальноприйнятим правилом, розробленим науковою школою монетаристів, має демонструвати мінімум 3% росту щороку. Однак з огляду на можливі наслідки кризових явищ допускається низхідний розвиток.

Таким чином, поняття «ефект митної політики» («митний ефект») у цьому ланцюгу посяде проміжне місце між митною справою та динамікою розвитку національної економіки. Отримаємо іншу інтерпретацію поняття митної політики: діяльність держави щодо визначення завдань митної політики, їх реалізації шляхом здійснення митної справи, оцінювання митних ефектів її здійснення з метою забезпечення сталого розвитку економіки.

Виходячи з наведеного визначення митної політики, можемо запропонувати іншу інтерпретацію поняття «митний ефект»: засіб оцінювання реалізації завдань митної політики за рахунок здійснення митної справи з метою забезпечення сталого розвитку національної економіки.

Таким чином, звуживши понятійний апарат, що корелює з поняттям «митна політика», однозначно можемо ідентифікувати митні ефекти як регульовальні, фінансові та інші наслідки здійснення митної справи.

Як зазначалося вище, науковці здебільшого аналізують митну політику в кореляції із запобіганням ризикам, які виникають під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Загалом наскрізними у фаховій літературі є поняття «безпека» та «загроза» («ризик») у формі економічних, фінансових, митних тощо. Відповідно, аналіз впливу державної політики розглядається здебільшого як стан протидії таким ризикам за їх видами. Задля напрацювання можливої класифікації митних ефектів розглянемо класифікації загроз, ризиків, що наводяться науковцями, а також впливів державної політики.

Ґрунтовною в підходах класифікації економічних ризиків та впливів фінансової політики на діяльність суб'єктів економіки є низка наукових праць В. Петрушевської. Наприклад, аналізуючи форми впливу на економічну активність суб'єктів господарювання, автор виділяє пряму,

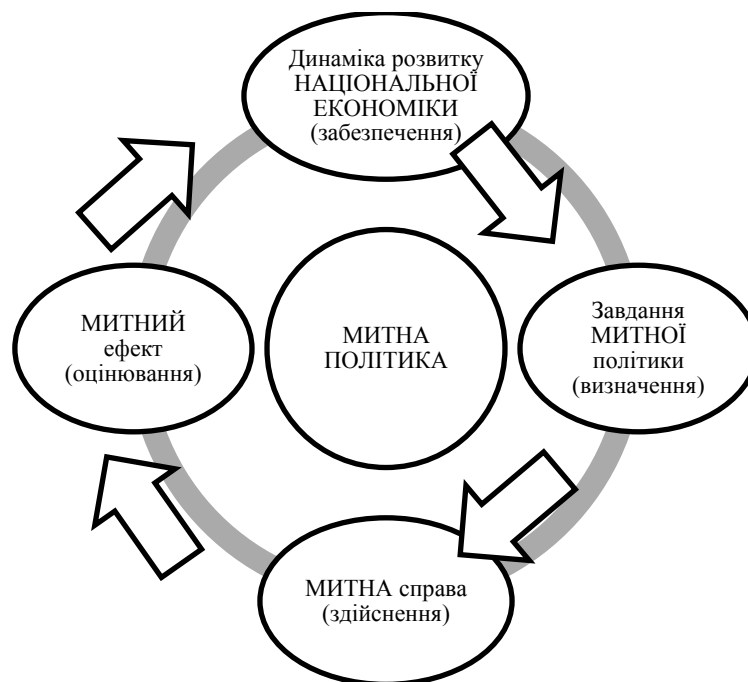

Рис. 1. Процес забезпечення реалізації митної політики

непряму та опосередковану форми, що надалі розділяє за принципом стимулювання або стримування такої активності [11, с. 91].

Такий підхід є застосовним і задля класифікації ефектів митної політики. Особливо прийнятним є їх розподілення на стимулюючі та стримуючі, що підкріплюється самою сутністю митної політики, що розглядалась раніше. Однак точкові заходи в рамках здійснення митної справи матимуть суперечливі ефекти в системі «сприяння – стримування». Наприклад, застосування високих мит на експорт сировини, що приводить до розвитку обробної галузі в країні, може мати стимулюючий митний ефект. Однак водночас зменшиться власне експорт сировини, тому такі заходи матимуть стримуючий митний ефект.

В. Петрушевська у своїх статтях також наводить розгорнуту класифікацію загроз економічної безпеки за різними критеріями. Наприклад, за характером небезпеки автор виділяє реальні та потенційні ризики, за часом прояву – поточні та довгострокові, за величиною втрат – незначні, значні та катастрофічні тощо [12, с. 444].

Більшість класифікаційних ознак має більш теоретичний характер, передбачає складнощі щодо їх фактичного обчислення та високу долю суб'єктивної думки під час оцінювання. Тому в рамках дослідження вони є неприйнятними, адже ефекти митної політики мають однозначно і достовірно сигналізувати про стан реалізації митної політики та здійснення митної справи у співвідношенні із задекларованими завданнями, що повинні визначатися в стратегії такої політики.

Однак, повертаючись до проблематики факторів, що впливають власне на формування

митної політики, погоджуємось із В. Петрушевською щодо виділення головною класифікаційною ознакою саме джерела виникнення ризику [12, с. 444], що задля досягнення цілей роботи варто застосувати з іншої точки зору, а саме як напрям впливу митного ефекту.

Таким чином, головною класифікаційною ознакою для ефектів митної політики пропонується вибрати напрям їх впливу, що розподілить їх на дві групи, такі як зовнішні та внутрішні митні ефекти.

Колектив науковців та практиків митної справи під головуванням І. Бережнюка у своїй роботі щодо митних ризиків також наводить можливу їх класифікацію. Авторами наводиться широкий спектр ознак класифікації митних ризиків, наприклад за цілями митного контролю, об'єктами аналізу ризиків, видом порушення митних правил, частотою прояву [5, с. 36].

Як зазначалося вище, більшість фахових праць стосується саме митної справи, тому має виключне практичне спрямування та високий рівень суб'єктивної точки зору провідних практиків митниці. Однак задля досягнення цілей роботи необхідно вибрати такі класифікаційні ознаки, що були б універсальними для всіх процесів, що виникають у рамках реалізації митної політики.

Серед наведених І. Бережнюком та іншими авторами ознак класифікації митних ризиків варто звернути увагу на ознаку, що стосується сфер митної безпеки. З урахуванням того факту, що науковці в усіх своїх роботах здійснюють аналіз митної політики, виходячи із закріпленого МКУ її визначення, тому ставлячи головною метою митної політики забезпечення митної безпеки країни, відзначаємо той факт, що така

ознака є застосованою і задля досягнення цілей дослідження. Отже, варто виділити цю класифікаційну ознаку у формі сфери впливу на національну економіку, що розподілимо, виходячи з історично сформованих завдань митної політики, на регульовальні та фіскальні.

Регульовальні митні ефекти стосуватимуться впливу митної політики на стан національного товаровиробника, а фіскальні – стан забезпечення достатності доходів державного бюджету.

Враховуючи вищевикладене, пропонуємо, відкинувши абстрактні та загальнологічні ознаки класифікації, прийняти за основу для класифікації ефектів митної

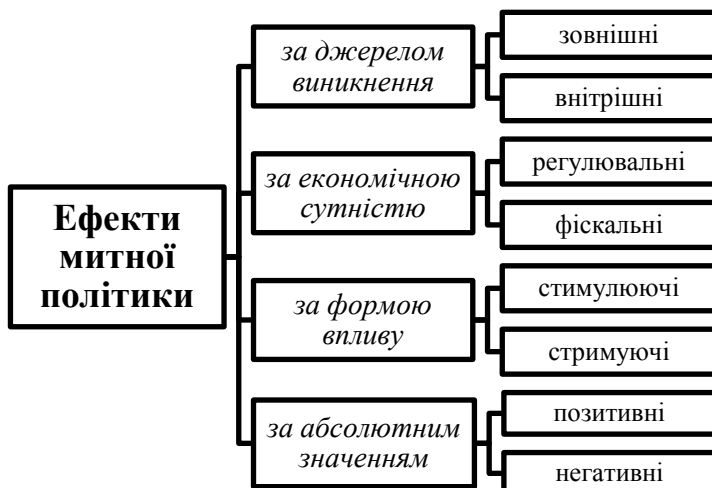

Рис. 2. Класифікація ефектів митної політики

політики такі критерії, як джерело виникнення, сфера економічних відносин, форма сприяння. Отже, митні ефекти можна класифікувати таким чином (рис. 2).

Для досягнення цілей подальшого дослідження закріпимо таке тлумачення видів митних ефектів, що наведені вище. Зовнішні ефекти варто розглядати як наслідок впливу зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання та держави; внутрішні митні ефекти – наслідок діяльності суб'єктів господарювання та держави в межах території України.

Стимулюючі митні ефекти стосуються діяльності суб'єктів господарювання, що позитивно впливають на стан або динаміку певного показника в абсолютному або відносному вираженні, а стримуючі – навпаки. Сутність регулювальних та фіскальних митних ефектів наведено вище.

Зауважуємо, що виділення на практиці такого митного ефекту, що можна трактувати однозначно з огляду на вищенаведену класифікацію, є неможливим. Цей факт пояснюється тим, що один і той самий процес можна оцінити з різних сторін, тому ефект він матиме суперечливий.

Наприклад, стримування експорту сировини із застосування високих ставок вивізного мита одночасно є стимулюванням розвитку внутрішнього товаровиробництва. Більш того, конкретне явище можна описати всебічно, застосувавши всі виділені вище класифікаційні ознаки. Таким чином, описані заходи для обмеження експорту сировини матимуть зовнішній фіскальний стримуючий ефект, а також внутрішній регулювальний стимулюючий ефект.

Додатково до вищезазначеної двозначності кожного конкретного заходу чи явища в рамках митної політики наголошуємо на суперечності самого ефекту в певних випадках, виходячи з його економічної сутності, що буде детальніше розглянуто в подальших дослідженнях.

Наприклад, збільшення ставок ввізного мита матиме короткостроковий зовнішній позитивний фіскальний ефект, але за рахунок зниження обсягів імпорту в довгостроковій перспективі – зовнішній негативний фіскальний ефект. З іншого боку, завищений позитивний зовнішній фіскальний ефект матиме негативний внутрішній фіскальний ефект через зменшення бази оподаткування, наприклад, податком на прибуток.

Висновки. Отже, кожне явище в рамках митної політики варто розглядати всебічно та комплексно. Неможливо однозначно класифікувати той чи інший процес з огляду на його

належність до певного виду митних ефектів, але застосування розгляду різноманіття таких ефектів спростить адекватне реагування на негативні явища під час реалізації митної політики, що дасть змогу здійснювати ефективні управлінські рішення для їх нівелювання.

Більш того, для кожного заходу в рамках митної політики варто виділяти основний митний ефект, чого потрібно досягти, але при цьому слід розглядати всі супутні митні ефекти, що матимуть місце. Таким чином, існуватиме можливість адекватно реагувати на певні негативні явища, що загалом матимуть супутній, але не визначальний вплив на певний процес.

Бібліографічний список:

1. Сельський А. Оцінювання в запровадженні стратегічного управління. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2013. № 1. С. 75–82.
2. Пар'єва Н., Балан О. Аналіз впливу факторів ринкового середовища на діяльність промислових підприємств. Економіка. Фінанси. Право. 2015. № 12. С. 7–9.
3. Ткачова О. Ефективність державного управління: поняття та підходи до оцінювання. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2013. № 2. С. 30–37.
4. Митна політика та митна безпека України: монографія / за заг. ред. П. Пашка, І. Бережнюка. Хмельницький: ПП Мельник А.А., 2013. 338 с. (Митна справа в Україні. Т. 24).
5. Управління ризиками в митній справі: зарубіжний досвід та вітчизняна практика: монографія / за заг. ред. І. Бережнюка. Хмельницький: ПП Мельник А.А., 2014. 288 с.
6. Пашко П. Митна складова в системі економічної безпеки держави. Регіональна економіка. 2008. № 2. С. 7–12.
7. Коломоєць О. Сучасний стан митної політики та митного права в Україні. Бізнес-навігатор. 2014. № 2. С. 131–136.
8. Большой экономический словарь / под ред. А. Азрилияна. 7-е изд., доп. Москва: Институт новой экономики, 2010. 1472 с.
9. Советский энциклопедический словарь / под ред. А. Прохорова. 3-е изд. Москва: Сов. энциклопедия, 1985. 1600 с.
10. Економічний енциклопедичний словник: у 2 т. Т. 1 / за ред. С. Мочерного. Львів: Світ, 2005. 616 с.
11. Петрушевська В. Фінансова політика держави та її вплив на економічну активність суб'єктів господарювання. Економічний простір. 2014. № 85. С. 82–93.

12. Петрушевська В. Економічна безпека держави: зміст і класифікація загроз. Ефективність державного управління. 2012. Вип. 32. С. 441–448.

References:

1. Selskyi A. (2013), Otsiniuvannia v zaprovadzhenni stratehichnoho upravlinnia [Evaluation in the implementation of strategic management], Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezidentovi Ukrainy, vol. 1. pp. 75–82.
2. Par'ieva N. and Balan O. (2015), Analiz vplyvu faktoriv rynkovoho seredovyshcha na diialnist promyslovykh pidpriemstv [Analysis of the influence of factors of the market environment on the activity of industrial enterprises], Ekonomika. Finansy. Pravo., vol. 12, pp. 7–9.
3. Tkachova O. (2013), Efektyvnist derzhavnoho upravlinnia: poniattia ta pidkhody do otsiniuvannia [Effectiveness of public administration: concepts and approaches to evaluation], Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezidentovi Ukrainy, vol. 2, pp. 30–37.
4. Pashko P. and Berezniuk I. (2013), Mytna polityka ta mytna bezpeka Ukrainy [Customs policy and customs security of Ukraine], PE Melnyk A.A., Khmelnytskyi, Ukraine.
5. Berezniuk I. (2014), Upravlinnia ryzykamy v mytnii spravi: zarubizhnyi dosvid ta vitchyzni-ana praktyka [Risk management in customs: foreign experience and domestic practice], PE Melnyk A.A., Khmelnytskyi, Ukraine.
6. Pashko P. (2008), Mytna skladova v systemi ekonomichnoi bezpeky derzhavy [Customs component in the system of economic security of the state], Rehionalna ekonomika, vol. 2, pp. 7–12.
7. Kolomoiets O. (2014), Suchasnyi stan mytnoi polityky ta mytnoho prava v Ukraini [The current state of customs policy and customs law in Ukraine], Biznes-navihator, vol. 2, pp. 131–136.
8. Azrylyian A. (2010), Bolshoi ekonomicheskii slovar [Big economic dictionary], Ynstytut novoi ekonomiky, Moscow, Russian Federation.
9. Prokhorov A. (1985), Sovetskyi entsyklopedycheskyi slovar [Soviet encyclopedic dictionary], Sov. Entsyklopedyia, Moscow, Soviet Union.
10. Mochernyj S. (2005), Ekonomichnyi entsyklopedychnyi slovnyk [Economic encyclopedic dictionary], Svit, Lviv, Ukraine.
11. Petrushevska V. (2014), Finansova polityka derzhavy ta yii vplyv na ekonomichnu aktyvnist sub'ektiv hospodariuvannia [The financial policy of the state and its impact on the economic activity of business entities], Ekonomichnyi prostir, vol. 85, pp. 82–93.
12. Petrushevska V. (2012), Ekonomichna bezpeka derzhavy: zmist i klasyfikatsiia zahroz [Economic security of the state: the content and classification of threats], Efektyvnist derzhavnoho upravlinnia, vol. 32, pp. 441–448.

Herasymiuk P.V.

Postgraduate Student at Department of Finance,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

EFFECT OF CUSTOMS POLICY: CONCEPT AND CLASSIFICATION

Every governmental policy always has its own particular aim. Timely response to negative issues in such policy must be held on the basis of specific indicators that are calculated constantly and easily.

Realizing of customs policy of Ukraine is in need of evaluation of its results using some economic indicators. Effect of customs policy or, in other words, customs effect, is proposed to use in such evaluation.

Customs effect is an instrument to evaluate the realization of customs police by means of state customs affairs that aims at providing stable economic development. On the other hand, the effect of customs policy is a result of particular measures providing by state customs affairs for a stable development of national producer.

Customs effects can be classified according to four main criteria: by source of appearance, by economic meaning, by a form of influence, and by absolute value. Customs effects are divided according to the criteria: by source of appearance into external and internal, by economic meaning into regulative and fiscal, by a form of influence into stimulating and restricting, and by absolute value into positive and negative.

Furthermore, every issue of customs policy must be analysed from different points of view. It's impossible to classify particular process unequivocally in accordance with a certain customs effect. But a comprehensive analysis of a certain issue in the field of customs policy with the use of such indicators as customs effects let a government deal with them effectively and quickly.